

ምዕራፍ ሰባት

እርባኝነት

© Moe, FDR
Not to be repu

የምዕራፉ ዓላማዎች፡- ተማሪዎች! ይህን ምዕራፍ ከተማራችሁ በኋላ፡-

- ✓ በዓረፍተ ነገር ውስጥ የቃል ክፍሎችን ሙያ ታስረዳላችሁ።
- ✓ በቃል እርባታና በቃል ምስረታ መካከል ያለውን ልዩነት ትገልጻላችሁ።
- ✓ ለቃላት ቀጥተኛ /መዘገበ ቃላዊ/ ፍችን ትሰጣላችሁ።
- ✓ የዱብዳ ንግግር ታደርጋላችሁ።
- ✓ ጽሑፍን አንብባችሁ ወይም አዳምጣችሁ ሐሳቡን በራሳችሁ አባባል ትገልጻላችሁ።
- ✓ የጥልቅ ንባብ የአነባብ ዘዴን ተከትላችሁ በማንበብ የተረዳችሁትን ትገልጻላችሁ።
- ✓ የመረጃ ምንጭ አጻጻፍ ስርዓትን ዘርዘራችሁ በመጻፍ ታሳያላችሁ።
- ✓ ግለ ታሪክ ወይም የሕይወት ታሪክ ትጽፋላችሁ።
- ✓ የሚሰጧችሁን ዓረፍተ ነገሮች ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ቋንቋ ትተረጉማላችሁ።
- ✓ የተለያዩ ቅኔዎችን ህብረ-ቃል በመለየት በስምና በወርቅ ትፈታላችሁ።

መነሻ የመወያያ ነጥቦች

1. “አርባኛነት” ምን ማለት ነው?
2. በተለያዩ የሙያ መስኮች አንቱ የተባሉ የምታውቋቸውን አርባኞች ጠቅላላ ለአገር የፈጸሙትን ጅብዱ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።
3. «የቋራው ካሣ» የሚለውን ርዕስ ተመልክታችሁ ከምንባቡ ምን ምን ቁም ነገሮች እናገኛለን ብላችሁ ትገምታላችሁ?

የቋራው ካሣ

ካሣ ኃይሉ በ፲፰፻፲፩ ዓ.ም በጎንደር አካባቢ፣ በደንቢያ ወረዳ፣ በጊዜው አጠራር ቋራ ቀበሌ፣ በተለይ ሻርጌ ከተባለ ስፍራ ተወለዱ። አባታቸው ገና ህፃን ሳሉ በመሞታቸው እናታቸው እየተቸገሩ አሳደጓቸው። እድሜያቸው ለትምህርት በደረሰ ጊዜ አጎታቸው ማህበረ-ሥላሴ ገዳም ወስደው በትምህርት ተኮትኩተው እንዲያድጉ በማለት፣ በዚያ ለነበሩ መነኮሳት ሰጧቸው። ከፍ ሲሉም፣ ከቋራ ሽፍቶች ጋር ተደባልቀው የዘመቻ እቅድና የጦር መላ ተማሩ። ከዚያም በመጀመሪያ ከደጃች ጎሹ፣ ቀጥሎም ከራስ ዓሊ ቤት ገብተው የቤተመንግሥትን ልማድና ወግ አጠኑ። በኋላም፣ ስናር በተባለ ስፍራ (ዛሬ በሱዳን ግዛት ውስጥ ይገኛል) ከግብጾች ጋር በተደረገው ጦርነት ጠላትን ረፍሮፈው ከፍ ያለ ጅብዱ ስለፈጸሙ፣ ስማቸው ገነነ። በዚያን ጊዜ ለይስሙላ ዘውድ ጭኖ በጎንደር የነበረው የዮሐንስ ሦስተኛ ባለቤትና የራስ ዓሊ እናት፣ እቴጌ መነን የልጅ ካሣን ጀግንነት አይተው በጋብቻ ለመተሳሰር ጽኑ ፍላጎት ስላደረገባቸው የልጃቸውን ልጅ ወ/ሮ ተዋበችን በ፲፰፻፵ ዓ.ም ዳሩላቸው።

© Moe, FDR Not to be reprinted

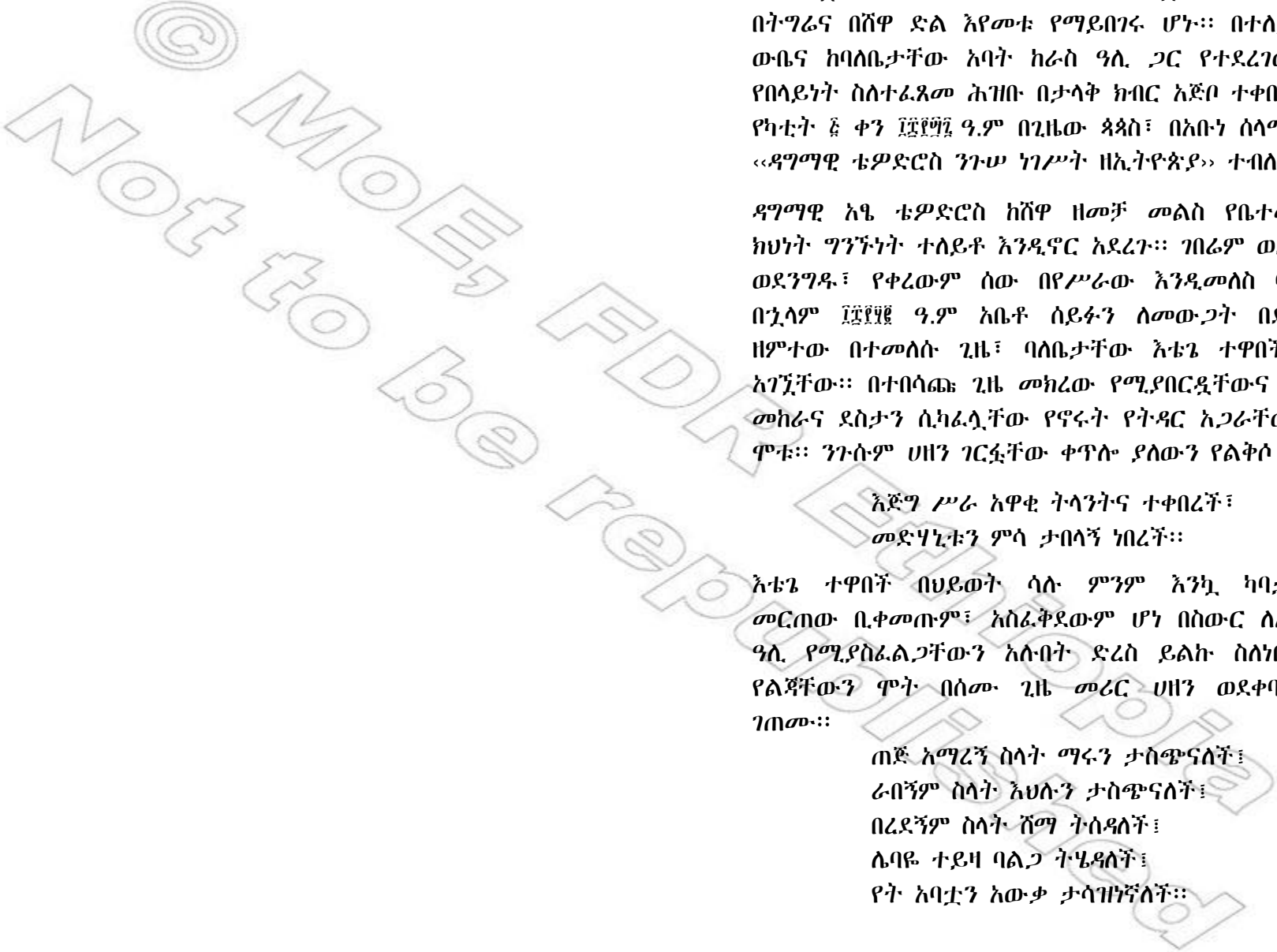
ነገር ግን፣ ብዙም ሳይቆይ ልጅ ካሳ በአማቶቻቸው ላይ ሸፈቱ። በየቦታው ሲቀናቀኗቸው የነበሩ መሳፍንትንና መኪንንትን በጎንደር፣ በወሎ፣ በትግሬና በሸዋ ድል እየመቱ የማይበገሩ ሆኑ። በተለይ ደግሞ ከደጃቸው ውቤና ከባለቤታቸው አባት ከራስ ዓሊ ጋር የተደረገው ጦርነት በካሳ የበላይነት ስለተፈጸመ ሕዝቡ በታላቅ ክብር አጅቦ ተቀበላቸው። በኋላም፣ የካቲት ፩ ቀን ፲፰፻፵፯ ዓ.ም በጊዜው ጳጳስ፣ በአቡነ ሰላማ እጅ ተቀብተው «ዳግማዊ ቴዎድሮስ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ» ተብለው ነገሡ።

ዳግማዊ አፄ ቴዎድሮስ ከሸዋ ዘመቻ መልስ የቤተመገሥትና የቤተ ክህነት ግንኙነት ተለይቶ እንዲኖር አደረጉ። ገበሬም ወደርሻው፣ ነጋዴም ወደንግዳ፣ የቀረውም ሰው በየሥራው እንዲመለስ ባዋጅ አስታወቁ። በኋላም ፲፰፻፶፪ ዓ.ም አቤቶ ሰይፉን ለመውጋት በድጋሚ ወደ ሸዋ ዘምተው በተመለሱ ጊዜ፣ ባለቤታቸው እቴጌ ተዋበች በጠና ታመው አገኝቸው። በተበሳጩ ጊዜ መክረው የሚያበርዷቸውና የሚያጽናኗቸው፣ መከራና ደስታን ሲካፈሏቸው የኖሩት የትዳር አጋራቸው ብዙም ሳይቆዩ ሞቱ። ንጉሱም ሀዘን ገርፏቸው ቀጥሎ ያለውን የልቅሶ ግጥም ገጠሙ።

እጅግ ሥራ አዋቂ ትላንትና ተቀበረች፣
መድሃኒቱን ምሳ ታበላኝ ነበረች።

እቴጌ ተዋበች በህይወት ሳሉ ምንም እንኳ ካባታቸው ባላቸውን መርጠው ቢቀመጡም፣ አስፈቅደውም ሆነ በስውር ለአባታቸው፣ ለራስ ዓሊ የሚያስፈልጋቸውን አሉበት ድረስ ይልኩ ስለነበር፣ ራስ ዓሊም የልጃቸውን ሞት በሰሙ ጊዜ መሪር ሀዘን ወደቀባቸው፣ እንዲህም ገጠሙ።

ጠጅ አማረኝ ስላት ማሩን ታስጭናለች፣
ራብኝም ስላት እህሉን ታስጭናለች፣
በረደኝም ስላት ሽማ ትሰዳለች፣
ሌባዬ ተይዛ ባልጋ ትሄዳለች፣
የት አባቷን አውቃ ታሳዝነኛለች።

የአፄ ቴዎድሮስ ታላቁ አስተሳሰባቸውና ፍላጎታቸው የፈረንጅ አገር ቴክኖሎጂ ወደ አገር እንዲገባና ከትንሹ የእርሻ መሣሪያ እስከከባዱ የጦር መሣሪያ ባገር ልጅ አንዲሰራ ነበር። ከፈረንጅ አገር ሰው መጣ ሲሏቸው “መሣሪያ የሚሠራ ካልሆነ እንዳይቀመጥ፣ መጽሐፍ ቅዱስ የሚያነብ ሞልቶኛል” ይሉ ነበር። የሃይማኖት በዓላት ቀናት እንዲወሰኑና ህዝቡ ሠርቶ ምርታማ እንዲሆን ይመኙ ነበር። ከዚህ የተነሳ በጊዜው የእንግሊዝ ንግሥት ለነበሩት ለንግሥት ቪክቶሪያ የእንግሊዝን የእደጥበብ አዋቂዎች ወደ ኢትዮጵያ እንዲልኩላቸው በቆንስሎቻቸው አማካይነት ደብዳቤ ልከው ነበር።

ቴዎድሮስ፣ ባሕር ተሻግረው ኢየሩሳሌምን ለማስገበር የነበራቸው ዓላማም ከኢትዮጵያ አንድነት ጋር የተሳሰረ ነበር።

«መይሳው ካሣ ባጭር ታጣቂ፣

ዘመድ ከዘመድ አደባላቂ

የኢትዮጵያ ባል የኢየሩሳሌም እጮኛ»

እያሉ ሲጮክሩ፣ ሕዝቡም እንዲህ እያለ ይገጥሟቸው ነበር።

«ታጠቅ ብሎ ፈረስ ካሣ ብሎ ስም፣

አርብ አርብ ይሸበራል ኢየሩሳሌም።

አንተ ጌታ አይደለህ እኔም አልሆን ሎሌ፣

የየሩሳሌም ሰው ካልጫነ በርሞሌ።

ታጠቅን ማን አምኖ ባል ብሎ ያገባል፣

ሴሰኛውን ጎበዝ ያራቱን ማዘን ባል።

አፄ ቴዎድሮስ በመጨረሻ ዘመናቸው በመቅደላ ከእንግሊዞች ጋር ተዋጉ። ታዋቂ የነበሩት የጦር መሪዎቻቸው በውጊያው ተሰዉ። አፄ ቴዎድሮስን በቅርብ ከሚያውቁቸው እንግሊዛውያን አንዱ የሆነው፣ ጆንሊ በዚያ ቀውጦ ሰዓት የተናገሩትን ሲገልጽ፦

« ... ክንዴ ገብርዬ ነበር ሞተ። ቀኝ እጄ አለሜም ሞተ፤ ስለኔ ማንነት ማን ይመሰክራል? በቅርብ የማያውቀኝ ሕዝብ ጨካኝነቴን ብቻ ነው

© MOE, FDI not to be rep...

የሰማው። ብጨክን አገራን አንድ ለማድረግ፣ የመሳፍንትና የመኪንንት መጫወቻ እንዳትሆን መክራ አልሆን ሲል በኃይል ተጠቀምኩ እንጂ፤ አባቴ ኃይሉ፣ እናቴ አትጠገብ ሰው እየገደሉ አልወለዱኝም። የቋራው አጎቴ ደጃች ክንፉ በውሃ እንድጠመቅ አድርጎ ማህበረ ሥላሴ ገዳም ወሰዶ አስተማረኝ እንጂ፣ በደም አላጠመቀኝ! ሐገሬን አልወድ እንደሆነ፣ ከባሕር ማዶ ዘልዬ ግዛት እንዲጨመርላት አልተመኘሁ እንደሆን፣ ጠላቷን አንበርክኬ አንዲት ኢትዮጵያን ለመፍጠር አልተነሳሁ እንደሆን ታሪክ ይፍረደኝ! መጨው ትውልድ አጥንቴን ከመቃብር አውጥቶ ያቃጥለው ለሐገሬ የምተውላት ኑዛዜ ይህ ብቻ ነው» ብለው ሸጉጣቸውን ወደራሳቸው አነጣጠሩ ብሏል።

ቴዎድሮስ የሚያወጡትን አዋጅና የሚሰጡትን መመሪያ የሚቀበለው እየጠፋ በማየታቸው አልፎ አልፎ ጥብቅ እርምጃ የመውሰድ ባሕሪ ይታይባቸው ነበር። በዚህ ሁኔታ ላይ እያሉም ነበር ከእንግሊዝ ጦር ጋር የተፋጠጡት። ከመቅደላ ጦርነት የተረፈው ጦራቸው አፈግፍጎ ወደኋላ ሲመለስ ተመለከቱ። በጦርነቱ መሐል ከእቴጌ ተዋበች ሞት በኋላ ያገቧቸውንና የሚወዷቸውን እቴጌ ጥሩወርቅን ጠርተው፡-

«ጥሩዬ! የኢትዮጵያ መኪንንትና ራስ ወዳድ ገዢዎች በፈጸሙት ክህደት አንድ አደርጋታለሁ ያልኳትን ኢትዮጵያን ከዚህ ተራራ ላይ ሆኜ ስመለከት አዘንኩ። ለበጎ ብዩ የሠራሁት ሁሉ ወደክፉ እየተለወጠብኝ ቆየ፤ እንተባበር፤ አንድ እንሁን ብላቸው ባንድ ሀገር ሁሉም መሪ ሆኖ በትረ መንግስት የሚጨብጥ ይመስል፤ እኔንም የጎዱ እየመሠላቸው አገራችንን በደሉ፤ ዛሬ ደግሞ የባዕድ ጦር መጥቶ መይሳው ካሣን እጅህን ስጥ አለኝ። አጋሬና አጋጤ ገብርዬም ለሀገሩ ሲል ተሰዋ። ዓለሜም ወደቀ። ስለዚህ ለአገሪና ለራሴ ክብር ስል እራሴን እሰዋለሁና እንዳይጨንቅሽ። ልጄን ደጉ የኢትዮጵያ ሕዝብ ያሳድገው» አሏቸው። እቴጌዎም በጣም ተደናግጠው አነቡ። «በሰማይ እንጂ በመሬት ከጠላት ጋር እንደማንገናኝ ለእንግሊዝ ነግራለሁ፤ ያንቺና የልጄ የአለማየሁ ጉዳይ ኢምንት ነው፤ ከሐሳቤም የለ። ሐሣቤና ጭንቀቴ ላንዲት

ኢትዮጵያ ነበር፤ አልተሰካልኝም... አንቺም እድሜ አግኝተሽ አለማየሁም አድጎ ስለኔ ሲጠይቅሽ፤ «አንዲት ኢትዮጵያ፣ የተባበረች ኢትዮጵያ ባይኑ እንደዞረች ቀረ፤ ብለሽ ንገረው» ብለው እቅጩን ነገሯቸው።

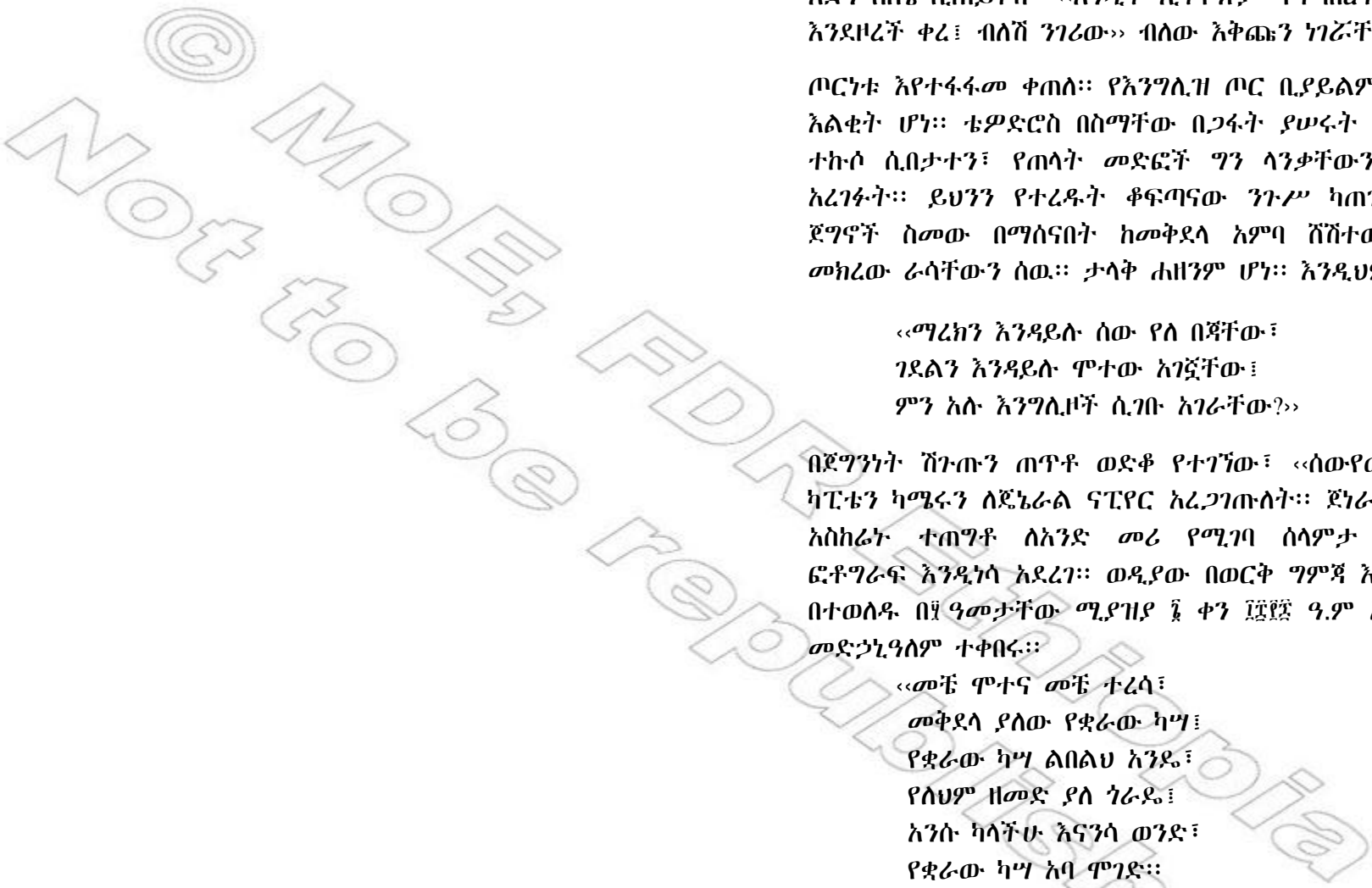
ጦርነቱ እየተፋፋመ ቀጠለ። የእንግሊዝ ጦር ቢያይልም ከሁለቱም ወገን እልቂት ሆነ። ቴዎድሮስ በስማቸው በጋፋት ያሠሩት መድፍ ገና አንድ ተኩሶ ሲበታተን፣ የጠላት መድፎች ግን ላንቃቸውን ከፍተው ጦሩን አረገፉት። ይህንን የተረዱት ቆፍጣናው ንጉሥ ካጠገባቸው የነበሩትን ጀግኖች ስመው በማሰናበት ከመቅደላ አምባ ሸሽተው እንዲያመልጡ መክረው ራሳቸውን ሰዉ። ታላቅ ሐዘንም ሆነ። እንዲህም ተገጠመ፤

«ማረክን እንዳይሉ ሰው የለ በጃቸው፤
ገደልን እንዳይሉ ሞተው አገኛቸው፤
ምን አሉ እንግሊዞች ሲገቡ አገራቸው?»

በጀግንነት ሽጉጡን ጠጥቶ ወድቆ የተገኘው፤ «ሰውየው» መሆኑን እነ ካፒቱን ካሜሩን ለጄኔራል ናፒየር አረጋገጡለት። ጄኔራል ናፒየርም ወደ አስከሬኑ ተጠግቶ ለአንድ መሪ የሚገባ ሰላምታ ሰጥቶ አስከሬኑ ፎቶግራፍ እንዲነሳ አደረገ። ወዲያው በወርቅ ግምጃ እንዲገነቡ ተደረገ። በተወለዱ በ፲ ዓመታቸው ሚያዝያ ፮ ቀን ፲፰፻፳ ዓ.ም አርፈው በመቅደላ መድኃኒዓለም ተቀበሩ።

«መቼ ሞተና መቼ ተረሳ፤
መቅደላ ያለው የቋራው ካሣ፤
የቋራው ካሣ ልበልህ አንዴ፤
የሰህም ዘመድ ያለ ጎራዴ፤
አንሱ ካላችሁ እናንሳ ወንድ፤
የቋራው ካሣ አባ ሞገድ።
ጠላቶቹን ሁሉ አጭዶ እንደገብስ፤
መቅደላ ተጣለው እራሱን በራሱ» እየተባለ ተገጠመላቸው።

(11ኛ ክፍል ስማይኛ መማሪያ፣ 1985 ተሻሽሎ የቀረበ)

መልመጃዎች

ክፍል አንድ:- አንብቦ መረዳት

፩. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ምንባቡን መሠረት በማድረግ በቃል መልሱ::

1. «ልጅ ካህ በአማቶቻቸው ላይ ሸፈቱ» ሲል፣ የልጅ ካህ አማቶች እነማን ናቸው?
2. አፄ ቴዎድሮስ ባህር ተሻግረው ኢየሩሳሌምን ለማስገበር የነበራቸው ዓላማ ተገቢ ነበር ትላላችሁ? ለምን?
3. ንጉሠ ነገሥቱ «ስለኔ ማን ይመሰክራል? በቅርብ የማያውቀኝ ሕዝብ ጨካኝነቴን ብቻ ነው የሰማው» ለማለት ያበቃቸው ክስተት ምን ነበር? ለመግለጽ የፈለጉትን ምንድን ነው?
4. «አባቴ ኃይሉ፣ እናቴ አትጠገብ ሰው እየገደሉ አልወለዱኝም» ሲሉ፣ ለመግለጽ የፈለጉት ምን ነበር?
5. «ሁሉም መሪ ሆኖ በትረ መንግሥት ይጨብጥ ይመስል» ሲሉ ለመግለጽ የፈለጉት ምን ነበር?
6. አፄ ቴዎድሮስ ብርቱ አርበኛና ቆራጥ መሪ እንደነበሩ ከምንባቡ ማስረጃ በመጥቀስ አስረዱ::

፪. ከዚህ በታች ስቀረቡ ቃላት ከተሰጡ አማራጮች መካከል ቀጥተኛ ፍች የማይሆነውን ቃል ወይም ሐረግ ምረጡ::

1. መላ፣

ሀ. ዘዴ	ለ. ስልት	ሐ. መፍትሄ	መ. ብልሃት
2. ተቀናቀነ፣

ሀ. ተፎካክረ	ለ. ተሻኮተ	ሐ. ተቀያየመ	መ. ተጋፋ
3. ባዕድ፣

ሀ. ስጋ ያልሆነ	ሐ. የራስ አካል ያልሆነ
ለ. የማይታወቅ	መ. ዝምድና የሌለው
4. በየነ፣

ሀ. ደነገገ	ለ. ስርዓት አበጀ	ሐ. ወሰነ	መ. ተናገረ

© MOE, FDI Not to be rep

5. በትረ መንግሥት፣

- ሀ. ንጉስ የሚጨብጠው ዘንግ
- ለ. የንጉስ መቀመጫ

- ሐ. የስልጣን ምልክት
- መ. የንጉስ የወርቅ ዘንግ

6. ኢምፓት፣

- ሀ. በጣም ትንሽ
- ለ. ቅንጣት

- ሐ. ባዶ
- መ. ከቁጥር የማይገባ

7. ቆፍጣና፣

- ሀ. አመለኪስ
- ለ. ንቁ
- ሐ. ቀልጣፋ
- መ. ኩሩ

8. እቅጩን፣

- ሀ. እርግጡን
- ለ. መሸጫውን

- ሐ. ትክክለኛውን
- መ. እውነተኛውን

፫. አዲስ ተወካዮችን የተመለከቱ ዋና ዋና ድርጊቶችን በምሳሌው መሰረት በቅደም ተከተል በጽሑፍ ዘርዘሩ።

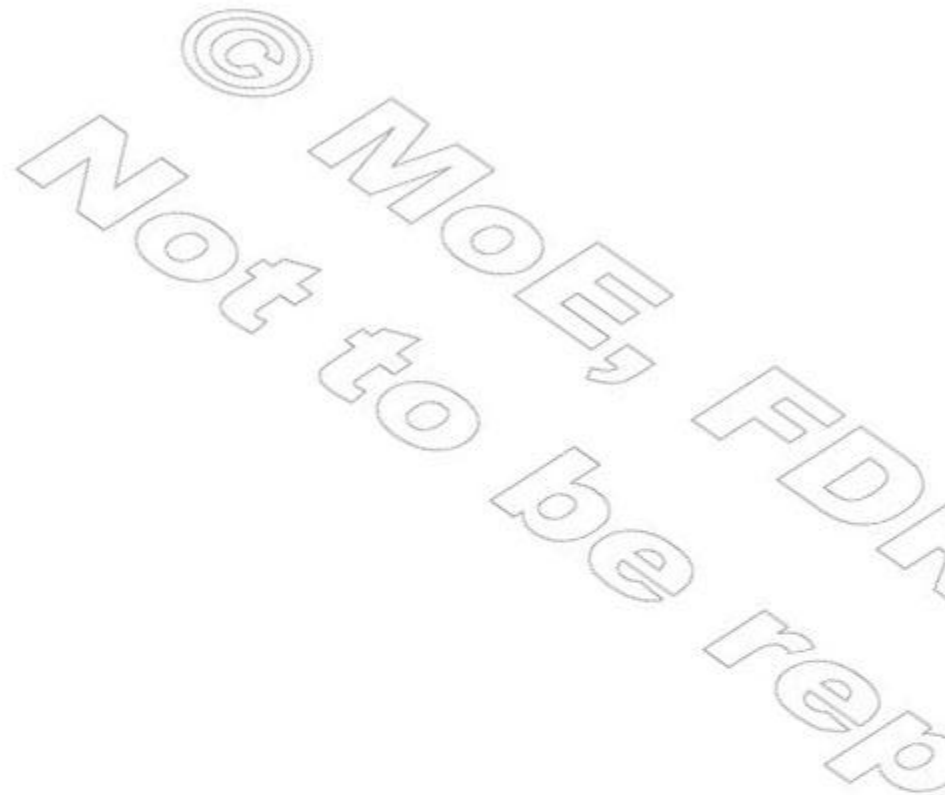
ምሳሌ፣

- በ1811 ዓ.ም. በቋራ ሻርጌ በተባለ ስፍራ ተወለዱ።
- አባታቸው በፀፃንነታቸው ስለሞቱ ከእናታቸው ዘንድ አደጉ።

ክፍል ሁለት፡- ማዳመጥ

፩. ቀጥሎ መምህራን በየረድፉ መጀመሪያ ላይ ስተቀመጡ ተማሪዎች አንድ፣ አንድ ዓረፍተነገር በጆርክቸው ይነገራሉ። መሰረታዊ ተቀብላችሁ አጠገባችሁ ላለ ተማሪ በሹክሹክታ ንገሩ። በዚህ ዓይነት እየተቀበላችሁ በማሳለፍ የረድፋችሁ የመጨረሻው ተማሪ የደረሰውን መሰረታዊ ስመምህራን ድምጹን ከፍ አድርጎ ይናገር፤ መጀመሪያ ከተነገረው መልክክት ጋር አነጻጽሩ።

፪. መምህራን ከመምህራ መምሪያ አንድ አጭር ታሪክ አንድ ጊዜ ብቻ ያነቡላችኋል፤ በጥሞና አዳምጣችሁ ታሪኩን እንደገና በራሳችሁ አባባል ስክፍል ያደኛችሁ ተናገሩ።

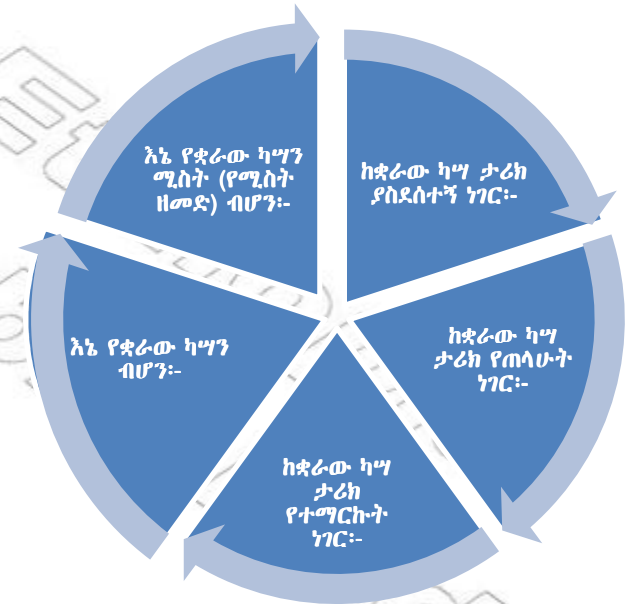

ክፍል ሦስት:- መናገር

፩. አምስት አምስት አባላት ያላቸው ቡድኖች ከመሠረታችሁ በኋላ፣ ከዚህ በታች በቀረበው የክብ ስዕል ውስጥ የሰፈራትን የናገተን የገጠ አስተያየት የሚጠይቁ ርዕሶች በመከፋፈል:-

- ሀ. በደረሳችሁ ርዕስ ላይ በየተራ አስተያየታችሁን ስጡ።
- ለ. ንደኛችሁ በደረሰው ርዕስ ላይ አስተያየት ሲሰጥ አዳምጣችሁ ከንደኛችሁ የተለየ አስተያየት ያላችሁ የቡድኑ አባላት ሐሳባችሁን ግለጹ።
- ሐ. በቡድኖችሁ ጸሐፊ አማካይነት በአምስቱ ነጥቦች ዙሪያ በሰነዞችኋቸው አስተያየቶች ላይ ጠቅለል ያለ ማብራሪያ ለክፍል ንደኞቻችሁ አቅርቡ።

© MOE, FDR Et Not to be republi

፪. የተሰደደ የመረጃ ምንጮችን በማገልገል የምታገኙትን የአንድ ሰው የህይወት ታሪክ በጥልቅ ንባብ ስልት በቤታችሁ አንብቡ። በተከታይ ክፍለ ጊዜ ስታነቡ ያስደሰታችሁንና ያሳዘናችሁን የታሪኩን ክፍል ከጠቅሳላው የገሰሰቡ ታሪክ ጋር በማጣቀስ ስክፍል ዓደኛቻችሁ ገለጹ።

© MOE, Not to be republished

ጥልቅ ንባብ

ጥልቅ ንባብ፣ ከአንድ ጽሑፍ የተወሰነ መረጃን ለማግኘት ሲባል ጥሞናን ሰብስቦ በትኩረትና በጥንቃቄ የሚከናወን የንባብ ዓይነት ነው። ጥልቅ ንባብ ከጽሑፍ አጠቃላይ መረጃን ለማግኘት ከሚነበ በው የፍጥነት ንባብና ፍላጎትን ለማሟላት፣ ደስታን ለማግኘት ከሚካሄደው ሰፊ ንባብ የሚለየው የጸሐፊውን ዓላማ ለማወቅ፣ የቀጥተኛና የአንድምታ (ተመላካች) ፍችዎችን ለመረዳትና ከጽሑፉ መረጃን ለቅሞ ለማውጣት የሚካሄድ የጠለቀ ንባብ በመሆኑ ነው።

፫. በጥንድ በጥንድ እየሆናችሁ መምህራችሁ በሚሰጡት ርዕሶች ላይ የጅ ደቂቃ የዱብዳ ንግግር አድርጉ፤ ንግግራችሁ በተሰጣችሁ ርዕስ ዙሪያ አንዳችሁ የተናገራችሁትን አንዳችሁ በማጠናከር ላይ ሲያተኩር ይችላሉ።

የዱብዳ ንግግር

የዱብዳ ንግግር በቃል የሚቀርብ ሆኖ በቅድሚያ ሳንዘጋጅ በገጠመን ርዕስ ጉዳይ ላይ ሐሳብን ወዲያው አፍልቀን ለሌሎች የምናስተላልፍበት ነው። የዱብዳ ንግግር ለማድረግ የሚከተሉትን ነጥቦች ማጤን ጠቃሚ ነው።

1. ርዕሱን እንዳወቅን መነሳት ስላለባቸው ዋና ዋና ነጥቦች በሌኮንዶች ውስጥ ማሰብ፣ መወሰንና ንግግርን መጀመር፣
2. በንግግራችን እንዳስፈላጊነቱ የተመረጡ ቃላት፣ ፈሊጦች፣ ዘይቤዎችና ምሳሌያዊ ንግግሮችን መጠቀም፣

- 3. የድምጻችንን አወራረድ ኃይሉን፣ ፍጥነቱን፣ ቃናውን መመጠን፣
- 4. የአድማጫችንን ትኩረት ለመሳብ በተገቢ የአካል እንቅስቃሴ ንግግራችንን ማጀብ፣
- 5. የአድማጫችንን ስሜትና ፍላጎት መጠበቅ፣
- 6. ከአድማጫችን ጋር የዐይን ግንኙነት ማድረግ፣
- 7. ንግግራችን ሳቢ አመራማሪና አወያይ እንዲሆን ጥረት ማድረግ ናቸው።

ክፍል አራት:- መጻፍ

፩. ከአምስት ያሳቡ የሕይወት ታሪክ መጻሕፍትን በፍጥነት ንባብ ስልት ካነበባችሁ በኋላ፣

- 1. የእያንዳንዱን መጽሐፍ አጠቃላይ ሐሳብ በአንድ አንቀጽ አስፍሩ።
- 2. በጽሑፋችሁ መጨረሻ በመረጃ ምንጭነት ያነበባችኋቸውን መጻሕፍት “ዋቢ መጻሕፍት” የሚል ርዕስ ሰጥታችሁና የመረጃ ምንጭ አጻጻፍ ስርዓትን ተከትላችሁ በመጻፍ ለመምህራችሁ አቅርቡ።

የዋቢ ጽሑፎች የአደራደር ስርዓት

የተለያዩ የመረጃ ምንጮችን አገላብጠን ያገኘነውን መረጃ ለጽሑፋችን ከተጠቀምን በኋላ በጽሑፋችን መጨረሻ “ዋቢ ጽሑፎች” በሚል ርዕስ ስር በፊደል ተራ ቅደም ተከተል የመረጃ ምንጮቻችንን በስርዓት መደርደር ይጠበቅብናል።

ስለ አደራደር ስርዓት ሲነሣ፣ የተለያዩ ስርዓቶች ቢኖሩም በቋንቋ ዘርፍ የተዘወተረውን ስርዓት ወስደን በአማርኛ ቋንቋ የተጻፉ መጻሕፍት እንዴት እንደሚሰፍሩ እንመለከታለን። በዚህ መሠረት አንድ መጽሐፍ በዋቢነት ሲሰፍር በቅደም ተከተል መደርደር ያለባቸው መጽሐፍን የተመለከቱ መረጃዎች የሚከተሉት ናቸው።

© MOE, FDR
Not to be republished

© MOE, FDI
Not to be rep

የደራሲው ስም፣ የታተመበት ዓመት ምህረት (በቅንፍ ውስጥ ገብቶ)፣ የመጽሐፉ ርዕስ (ከስሩ ከተሰመረበት ወይም ኢታሊክ ከሆነ በኋላ አራት ነጥብ አርፎበት)፣ የታተመበት ቦታ (ነጠላ ሰረዝ አርፎበት)፣ የማተሚያ ቤት ስም (አራት ነጥብ አርፎበት) በቅደም ተከተል ወደ ጎን ይደረገራል።

ምሳሌ 1:-

ፈቃደ አዘዘ (1991) የስነቃል መመሪያ። አዲስ አበባ፣ ኢትዮ ጥቁር ዓባይ አሳታሚዎች።

የተጠቀምናቸው መጻሕፍት ሲዘረዘሩ ቅደም ተከተላቸው የሚወሰነው በደራሲው ስም የፊደል ተራ ይሆናል። የደራሲው ስም ባልተጠቀስ ጊዜ ደግሞ የመጽሐፉ ርዕስ ፊደል ተራ ለአደራደሩ መሪ ይሆናል። በሌላ በኩል አንዳንድ ጊዜ አንድ መጽሐፍ ከአንድ በላይ ደራሲ ሊኖረው ይችላል። እንዲህ ያለው ሲያጋጥም እስከ ሦስት የሚደርሱ ከሆነ (እገሌ፣ እገሌና እገሌ) በማለት፣ ከሦስት በላይ ሲሆኑ ደግሞ መጀመሪያ ላይ ያለው ደራሲ ስም ተወስዶ (እገሌና ሌሎች) ተብሎ ይሰፍራል።

ምሳሌ 2:-

መስፍን ሀብተማሪያምና ሌሎች (1977) አባ ደፋር እና ሌሎች አጫጭር ታሪኮች። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።
አምሳሉ አክሊሉና ዳኛቸው ወርቁ (1983) የአማርኛ ፈሊጦች። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

በመጨረሻም በጽሑፋችን ውስጥ ባንድ ደራሲ የተጻፉ ሁለትና በላይ መጻሕፍትን አግኝተን ስንጠቀም በመጀመሪያ በምሳሌ 2 መሠረት በፊደል ተራ ከዘረዘርን በኋላ፣ ሁለተኛው መጽሐፍ በደራሲው ስም ትክክል ዳሽ ምልክት () ይደረግና የቀረው በስርዓት ይደረገራል።

ምሳሌ 3:-

ዳኛቸው ወርቁ (1962) አደፍርስ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።
_____ (1977) የጽሑፍ ጥበብ መማሪያ። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

፪. ከዚህ በታች በቀረበው ሠንጠረዥ በሕይወት ታሪክ ዙሪያ የተጻፉ መጻሕፍት ዝርዝር በተዘበራረቀ ቅደም ተከተል ቀርቧል። እናንተ “ዋቢ መጻሕፍት” የሚል ርዕስ ስጥታችሁ የመረጃ ምንጭ የአጻጻፍ ስርዓትን በመጠበቅ በቅደም ተከተል መጻሕፍቱን ዘርዝሩ።

© MOE, FDIK
 Not to be rep...

ተ.ቁ	ርዕስ	ደራሲ	ማተሚያ ቤት	የሕትመት ቦታ	የታተመበት ዓ.ም
1	ብዙ አየሁ፤ የህይወቴ ታሪክና ትዝታ	ታደሰ ገብረኪዳን	ሻማ ቡክስ	አዲስ አበባ	1999
2	ፍኖተ ሕይወት	ሳህሰሥላሴ ብርሃን ማርያም	ደረኮ አሳታሚ	አዲስ አበባ	2000
3	የደረሰኩበት፤ እኔና ትዝታዎቼ (ክፍል ሁለት)	ማሞ ውድነህ	ንግድ ማተሚያ ድርጅት	አዲስ አበባ	2000
4	ካየሁት ከማስታወሰው ስዑስ ራስ አሞራ ህይወት ሥላሴ	አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ነሬስ	ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት	አዲስ አበባ	2001
5	ህይወቴ፤ ግስታሪክ (1901-1941)	ተመሰገን ገብራ	አጠቃላይ አሳታሚዎች	አዲስ አበባ	2001
6	ትዝታዬ ስስራሴ የማስታወሰው፤ መርሰኔ ሀዘን ወልደቂርቆስ	አመሀ መርሰኔ ሀዘን	አስቴር ነጋ አሳታሚ ድርጅት	አዲስ አበባ	2001

7	አውቶ ባዩግራፊ (የህይወት ታሪክ) ፊታውራሪ ተክስ ኃዋርያት ተክስ ማርያም	አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ነሬስ	አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ማተሚያ ቤት	አዲስ አበባ	1998
8	ብቸኛው ሰው፣ ፀሐፊ ትእዛዝ ተፈራወርቅ ኪዳነወልድ	አበራ ጀምበሬ	ሻማ ቡክስ	አዲስ አበባ	1997
9	ድርሳነ ህይወት	አበራ ጀምበሬ	ሻማ ቡክስ	አዲስ አበባ	2001

፫. ከዚህ በታች በማስታወሻ መልክ የቀረበላችሁን የግሎ-ታሪክ አጻጻፍ መመሪያ መሠረት በማድረግ የራሳችሁን የህይወት ታሪክ ከሶስት ገጽ ባልበለጠ ጽፏችሁ በመምጣት በተከታይ ክፍል ጊዜ በንባብ አሰሙ።

ግሎ-ታሪክ አጻጻፍ

የሕይወት ታሪክ (Biography) አጻጻፍ ሁለት አይነት ስልትን የተከተለ ነው። አንዱ ግሎ-ታሪክ (የራስ የሕይወት ታሪክ) የሚጻፍበት ሲሆን፣ ሁለተኛው የሌላን ግለሰብ የህይወት ታሪክ የሚጻፍበት ስልት ነው። ቀጥሎ ግሎ-ታሪክ ስንጽፍ ልንዘነጋቸው የማይገቡ ነጥቦች ቀርበዋል።

1. የትውልድ ቦታችንንና የተወለድንበትን ዘመን መጥቀስ፤
2. ስለአስተዳደራችን ሁኔታና በየደረጃው ስላለፍንባቸው የትምህርት እርከኖች መጻፍ፤
3. የፈጸምናቸውን ጉልህ ተግባሮችና ያበረከትናቸውን ሚዛን የሚደፉ አስተዋጽኦዎች በቅደም ተከተል መዘርዘር፤
4. ስለፈጸምናቸው አስደናቂ ሥራዎች (ካሉ) ያለንን አስተያየት ማካተት፤
5. ታሪካችንን በቅደም ተከተል ማደራጀት፤
6. ቀላልና ግለጽ ቋንቋን ተጠቅሞ መጻፍ የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

፩. በዚህ ምዕራፍ የቀረበውን የአፄ ቴዎድሮስ የሕይወት ታሪክ መሠረት ስድርጋቸው የፈለጉትን የአንድ ሰው የሕይወት ታሪክ መረጃ በመሰብሰብ ጽፋችሁ ስመምህራችሁ አቅርቡ።

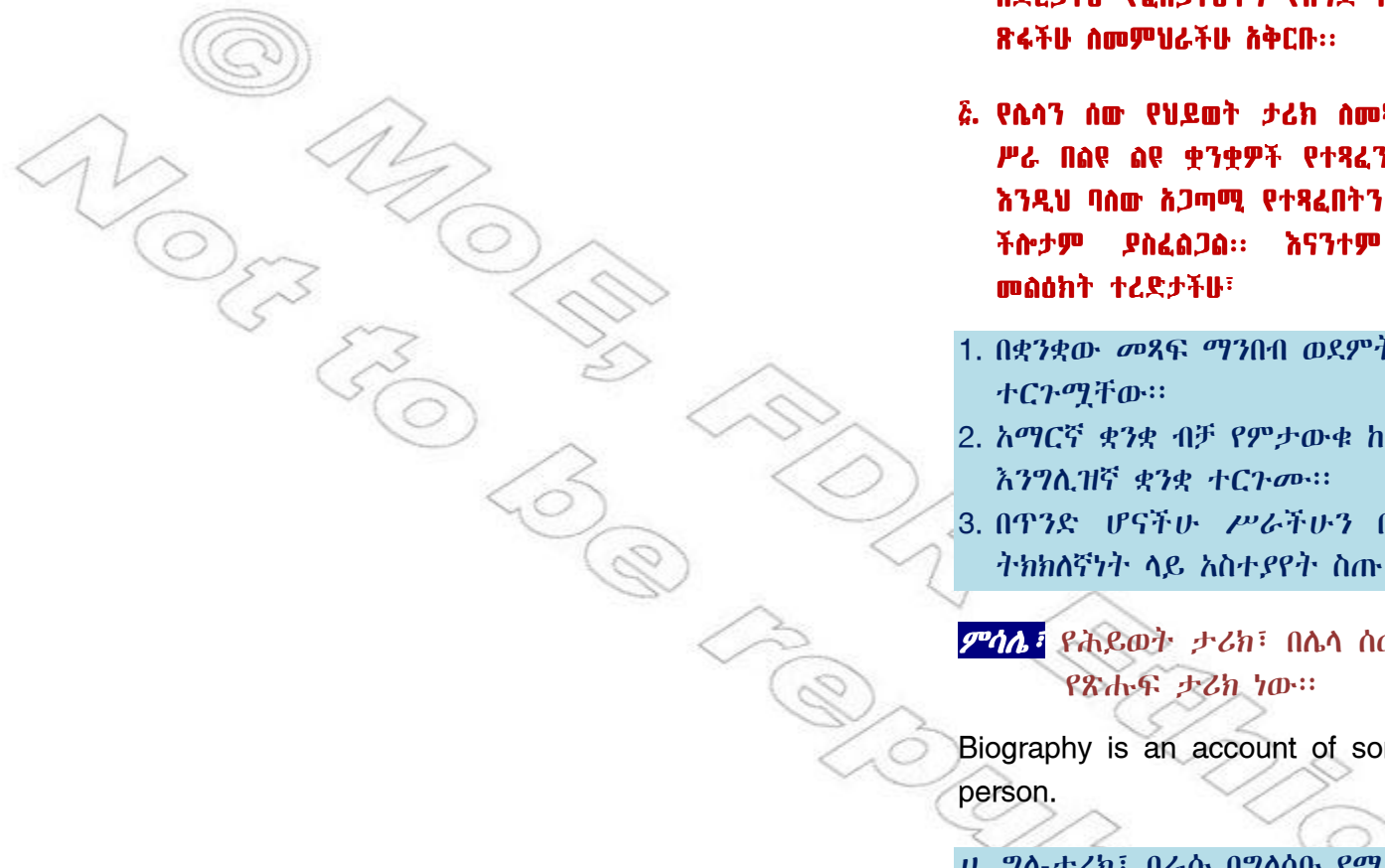
፪. የሌላን ሰው የህይወት ታሪክ ስመዳፍ መረጃ በማሰባሰብ ሂደት ስለገለጸው ሥራ በልዩ ልዩ ቋንቋዎች የተጻፈን መረጃ ማገልገል ሊያስፈልግ ይችላል። እንዲህ ባለው አጋጣሚ የተጻፈበትን ቋንቋ ማወቅ ብቻ ሳይሆን የመተርጎም ችሎታም ያስፈልጋል። እናንተም ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ዓረፍተነገሮች መጠቀም ተረድታችሁ።

1. በቋንቋው መጻፍ ማንበብ ወደምትችሉት አንድ አገርኛ ቋንቋ ተርጉሟቸው።
2. አማርኛ ቋንቋ ብቻ የምታውቁ ከሆናችሁ ደግሞ፣ ዓረፍተነገሮቹን ወደ እንግሊዝኛ ቋንቋ ተርጉሙ።
3. በጥንድ ሆናችሁ ሥራችሁን በመለዋወጥ በጓደኛችሁ የአተርጓሚ ትክክለኛነት ላይ አስተያየት ሰጡ።

ምሳሌ፣ የሕይወት ታሪክ፣ በሌላ ሰው የሚጻፍ የአንድ ግለሰብ ሕይወት፣ የጽሑፍ ታሪክ ነው።

Biography is an account of somebody's life written by another person.

- ሀ. ግለ-ታሪክ፣ በራሱ በግለሰቡ የሚጻፍ የሕይወቱ ታሪክ ነው።
- ለ. አለቃ ዘንብ ከሀገራችን ታላላቅ የሕይወት ታሪክ ጸሐፊዎች አንዱ ነበሩ።
- ሐ. በጣም አሳዛኝ ዜና ደረሰኝ።
- መ. ጓደኛዬ ድሬዳዋ ይኖራል።
- ሠ. የመኪና አደጋ ነበር።
- ረ. እኔ ሚስጢሩን እየጠበቅሁ ነበር፤ ነገር ግን፣ እህቴ ወደቤት ሄዳ አወጣችው።

ክፍል አምስት:- ስነምግባር፣

፩. ቀደም ሲል በምዕራፍ ሁለት ክፍል አራት ስለ ቃል ክፍሎች ሙያ የሰፈረውን ማስታወሻ በማንበብና የተማሪዎችን በማስታወስ ከዚህ በታች በተዘረዘሩ ዓረፍተነገሮች ውስጥ የሚገኙ የቃል ክፍሎችን ከነሙያቸው ዘርዝሩ።

ምሳሌ:- የቋራው ካሣ ጠላቶቻቸውን በብልሃት አንበረከኩ።

ቃል	የቃል ክፍል	ሙያ
የቋራው	ስም	ዘርፍነት
ካሣ	ስም	ባህሪነት
ጠላቶቻቸውን	ስም	ተሳቢነት
በብልህነት	መስተዋድድ ያረፈበት ስም	የአንቀጽ ገላጭነት (መስተዋድድ ሐረግ እንደ ተውሳክገሰ)
አንበረከኩ	ግስ	ማሰሪያ አንቀጽነት

1. ንቦች አበባውን ቀሰሙ።
2. አየለ ሥራውን ያከብራል።
3. አስተዋዩ ገበሬ ቁጠባን ያውቃል።
4. ተካ የንብ ቀፎ አወረደ።
5. አጭርና ቀልጣፋ አገልግሎት እንሰጣለን።
6. ተፈራ ለእህቱ መጽሐፍ ገላገላ።

፪. በሚከተሉት ዓረፍተነገሮች ውስጥ ያሉ ማሰሪያ አንቀጾችን ከመረመራችሁ በኋላ:-

1. ሙያቸውን አድራጊ፣ ተደራጊ፣ አስደራጊ ማሰሪያ አንቀጽ እያላችሁ ለዩ።
2. በአንቀጾቹ ላይ ያረፉትን ቅጥያዎች በመመርመር፣ የእርባታ ወይም የምስረታ ቅጥያዎች መሆናቸውን ለዩ።

ምሳሌ፤ አበበ ወንድሙን ሥራ አስቀጠረው።
አስቀጠረው = አስደራጊ ማሰሪያ አንቀጽ

[አስ-ቀጠር-ኧ-ው]

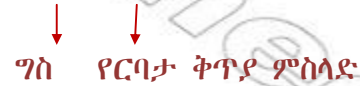
የምስረታ ምዕላድ የእርባታ ምዕላድ

- ሀ. ዳኛው ፍጹም ቅጣት ምት አስመቱ።
- ለ. የኢትዮጵያ ሬዲዮና ቴሌቪዥን ድርጅት አዳዲስ ፕሮግራሞችን አስተዋወቀ።
- ሐ. አስተዳዳሪው ከስልጣን ተሰናበቱ።
- መ. የሴቶች እግር ኳስ ቡድኖችን የኳስ አፍቃሪውን አስደሰተ።
- ሠ. በመንገድ ዳር የተከመረው ቆሻሻ ተቃጠለ።

፫. ቀጥሎ የእርባታ ምዕላድን ለማስረዳት የሚያስችላችሁ ስንድ ግስ ከመረጣችሁ በኋላ፣ በተሰጠው ምሳሌ መሠረት በተለያዩ ምድብ ተውሳጠ ስሞች በማርባት ስላዩ።

ምሳሌ፤ ተማር

- እኔ = ተማር-ከ/-ሁ (ተማርኩ፣ ተማርሁ)
- እኛ = ተማር-ን (ተማርን)
- አንተ = ተማር -ህ/ክ (ተማርህ፣ ተማርክ)
- አንቺ = ተማር-ሽ (ተማርሽ)
- እናንተ = ተማር -አችሁ (ተማራችሁ)
- እሱ = ተማር -ኧ (ተማረ)
- እሷ = ተማር -ኧች (ተማረች)
- እነሱ = ተማር -ኩ (ተማሩ)

፩. ከዚህ በታች በቀረበላችሁ ሰንጠረዥ ቅጽ መሰራት ቅጽዎ ምዕላዎች ቀርቦታል። በተራ ቁጥር 1 በተሰጠው ምሳሌ መሠረት በእያንዳንዱ መሰራት ምዕላድ ስር አምስት አምስት ምስርት ቅጽሎችን ዘርዝሩ።

ተ.ቁ	[-አማ]	[-አኛ]	[-አም]	[-አዊ]
1.	ፍሬዎማ	ሞገደኛ	ኮተታም	መንፈሳዊ
2.				
3.				
4.				
5.				

፪. ከዚህ በላይ በተራ ቁጥር 3 እና 4 ከሰራችሁት መልመጃ ምሳሌ በመጥቀስ በእርባታና በምስረታ ቅጽ ምዕላዎች መካከል ያለውን ልዩነት በአንድ አንቀጽ አብራሩ።

ክፍል ስድስት:- ስነጽሑፍ

ከዚህ በታች አፄ ቴዎድሮስንና የአገዛዝ ዘመናቸውን የተመሰከቱ ቅኔዎች ቀርቦታል። ህብረ-ቃላቸውን ከሰዶችሁ በኋላ በስምና በወርቅ ፍቷቸው።

ምሳሌ፣

ሞጣ ቀራኒዮ ምነው አይታረስ፣
በሬ ሳላይ መጣሁ ከዚያ እስከዚህ ድረስ።

ህብረ-ቃል = በሬ ሳላይ

ሰው = ሞጦ ቀራኒዮ ያልታረሰው ለምን ይሆን? ከዚያ አንስቼ እዚህ እስክደርስ ድረስ የተጠመዱ (የሚያርሱ)በሬዎች አላየሁም።

ወርቅ = ከዚያ አንስቼ እዚህ እስክደርስ ድረስ በየቦታው በሬላ ላይ ተራምጀ መጣሁ (ህዝቡ አልቋል)።

1. አንጥረኛው ብዙ አንገሥቶች ሲሆኑ፣
ባለገለገሉ አደረገት ይህን ሁሉ ሴት።
2. እጅግ ሥራ ዐዋቂ ትናንትና ሞተች፣
መድኃኒቱን ምሳ ታበላኝ ነበረች።
3. በሰንሰለት ታስሮ ዓመት ካራት ወር፣
ማንን ዋስ አግኝቶ ተፈታ ጎንደር።
4. የሸዋ፣ የጎጃም፣ የወሎ፣ የትግሬ ተበትኖ ከብቱ
ገዛው አባታቸው ሰብስቦ በሁለቱ።
5. አባትና እናቱ አላንድ አልወለዱ፣
አባ ታጠቅ ካላ ያው አንዱ ያው አንዱ።

© MOE, FDR Ethiopia
 Not to be republished

የምዕራፍ ማጠቃለያ

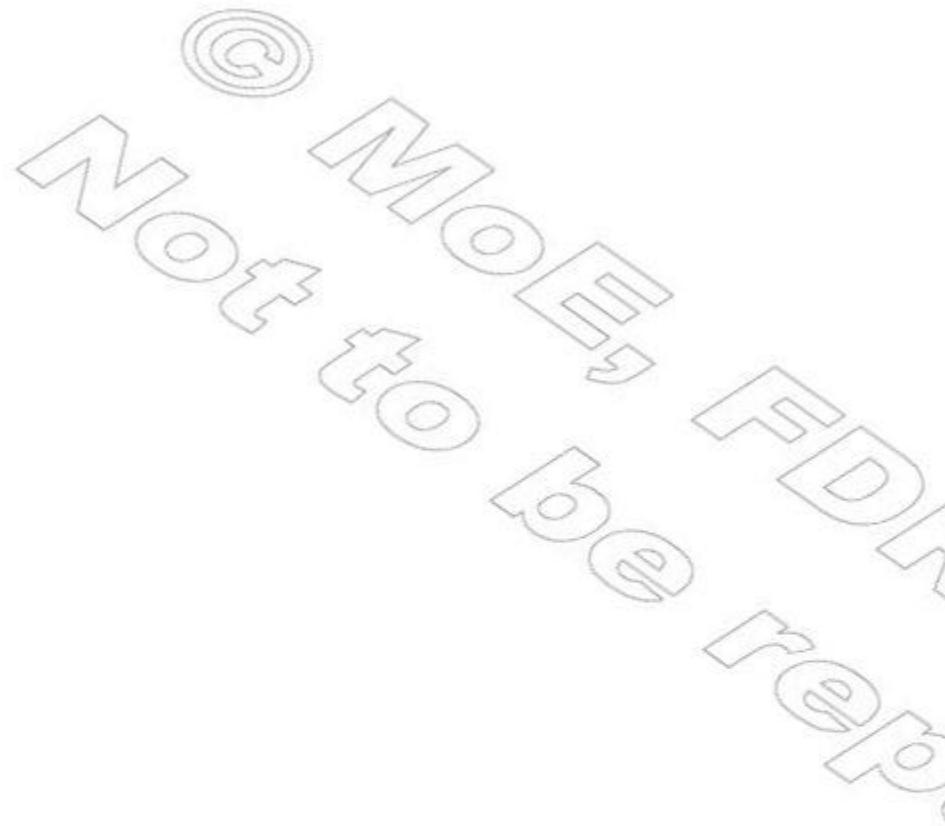
በዚህ ምዕራፍ አርባኛነት በጦር ሚዳ ስእናት ሀገር በጽናት መዋጋት ብቻ ሳይሆን በልዩ ልዩ የሙያ መስኮች በመስማራት ለሀገርና ለወገን የሚጠቅምና የሚያኮራ ተግባር መፈጸምን እንደሚያጠቃልል ተረድተናል። ከዚህ አንፃር በተለያዩ ሙያ መስኮች ስራሳቸውና ለሀገራቸው መልካም ተግባር ያከናወኑ ጂግኖችን በማንሳት የፈጸሙትን አኩሪ ሥራ አንጻጽረናል፤ ሰዛሪው ትውልድ ያሳቸውን አርጎደነትም ተመልክተናል።

ከዚህ በተጨማሪም አዳምጠንና አንብበን የተረዳነውን ሐሳብ በራሳችን አባባል እንደገና መግለጽ ችለናል። የጥልቅ ንባብ ስልትን ተጠቅመን የተለያዩ የመረጃ ምንጮችን በማገልገል ያገኘናቸውን መረጃዎች መልሰን ገልጸናል። ከዚህም ሌላ በተሰጡን ርዕሶች ላይ የዱብዳ ንግግር አድርገናል።

በሌላ በኩል የመረጃ ምንጭ አጻጻፍ ስርዓትን ጠብቀን መጻሕፍትን መዘርዘር ችለናል። በተጨማሪም ግለ ታሪካችንንና የመረጃውን የአንድ ሰው የህይወት ታሪክ መረጃ አሰባስቦን ጽፈናል። የተሰጡንን ዓረፍተነገሮች ከአማርኛ ቋንቋ ወደ አገርኛ ቋንቋ ወደ እንግሊዘኛ መተርጎም ችለናል።

ስለቃል ክፍሎች ሙያ ባንሳንበት ክፍልም በተለያዩ ዓረፍተነገሮች ውስጥ ያሉ ቃላትን በየቃል ክፍላቸውና በየሙያቸው ዘርዘረን ማሳየት ችለናል። በተሰጡን ዓረፍተነገሮች ውስጥ የሚገኙ ማሰሪያ አንቀጾችን መርምረንም ሙያቸውን አድራጊ፣ ተደራጊ፣ አስደራጊ ማሰሪያ አንቀጽ እያልን ሰይተናል።

የቅጥድ ምዕሳዶችን ዓይነትና ተግባር በተመሰከትንበት ክፍል ደግሞ፣ ቅጥድ ምዕሳዶችን የእርባታና የምስረታ በሚል በሁለት ክፍሎች፣ የእርባታ ምዕሳዶች እንደ ቁጥር፣ መደብ፣ ጾታ፣ ወዘተ.ን ለማመልከት እንደሚያገለግሉና የሚቀጠሉበትን ቃል፣ የቃል ክፍሉን እንደሚያስወጡ፣ ቃላትን እያረባን ተመልክተናል። በአንጻሩ የምስረታ ምዕሳዶች የሚቀጠሉበትን ቃል፣ የቃል ክፍል እንደሚሰውጡ ቃላትን እየመሰረትን ተመልክተናል። የተጠቀምንባቸውን የእርባታና የምስረታ ቅጥድ ምዕሳዶች ተግባርንም መግለጽ ችለናል። መጨረሻም የተለያዩ ቅኔዎችን ህብረ-ቃላት በመሰየት በሰምና በወርቅ መፍታት ችለናል።

የክሰሳ ጥያቄዎች

፩. የሚከተሉትን ስም መስራች ምዕላዶች ተጠቅሞቻቸው በምሳሌው መሠረት ሦስት ሦስት ምስርት ስሞችን ዘርዝሩ።

- 1. [-ኧት] እሙቀት _____
- 2. [-ኧኛ] ልግመኛ _____
- 3. [-ኤ] ገጠሬ _____
- 4. [-ኦ] ጥርሶ _____
- 5. [-ኢያ] መጥረቢያ _____
- 6. [-ኤታ] ጠቀሜታ _____
- 7. [ሙ] መጥፋት _____

፪. ሰጣት [ሰጥ-ኧ-ኣት] እና ሸጠጣት [ሸጠጥ-ኣት] በሚሉት ቃላት ውስጥ በመድረሻ የገባቸው [-ኣት] በሁለቱም አገባብም አንድ አይነት ምዕላድ ናት ማለት እንችላለን? ስምን?

፫. በሚከተሉት ቃላት ውስጥ የሚገኙትን ቅጥዶ ምዕላዶች ተንትናቸው ካላዎቻቸው በኋላ፣ የእርባታ ቅጥዶ ምዕላድና የምስረታ ቅጥዶ ምዕላድ በማለት ለዩ።

- 1. ሽምግልና
- 2. አትምረጉ
- 3. ይዘለሉ
- 4. ይፍለጡ
- 5. አትጥረቢ
- 6. ስንፍና

© MOE, FDI
Not to be rep...

፩. የዋቢ መጻሕፍት የአደራደር ስርዓት ቅደም ተከተልን በምሳሌ በማስደገፍ በጽሑፍ ግለጹ።

፪. የሚከተሉትን ዓረፍተነገሮች ወደምታውቀት ቋንቋ ተርጉሟቸው።

1. በተሰለፈበት ሙያ ስኬታማ የሆነ ሰው በነገረውም ደስተኛ ይሆናል።
2. አዘውትራ ስላላጠናሁ ከዚህ ፈተና ጥሩ ውጤት አልጠብቅም።
3. ጓደኛዬ ያልገባው ትምህርት ሲያጋጥመው ጎበዝ ተማሪዎችን ፈልጎ ይጠይቃል።

፫. የእርባታና የምስረታ ቅጥያ ምሳሌዎች አንድነትና ልዩነት ምንድን ነው? በምሳሌ በማስደገፍ አብራሩ።

፬. የሚከተሉትን ቅጂዎች ህብረ-ቃል ከሰዎችሁ በኋላ፣ በሰምና በወርቅ ፍቷቸው።

1. አንተ ልጅ አጥብቀህ ልጓሙን ያዘው፤ በቅሎ አያውቅምና እንዳንት ያለ ሰው።
2. ደንቢያና ፎገራን የላም አገር ትቶ፤ ወተት ወተት ይላል እከተማ ገብቶ።
3. አዲስ አበባ ላይ ቡና ቢወደድ፤ ከጅማ ሰው ካለ ይመጣል በግድ።

© MOE, FDIK
Not to be republished

የገንዘብ ማመሳከሪያ ቅጽ

፩. ቀጥሎ በዚህ ምዕራፍ የቀረበውን ትምህርት ምን ያህል እንደተረዳችሁ የምታመሳክሩበት ሰንጠረዥ ቀርቧል። በዚህ መሠረት፣ በእያንዳንዱ የማመሳከሪያ ነጥብ ትይዩ ስለመረዳታችሁ እርግጠኛ ከሆናችሁ የ (V)፣ እርግጠኛ ካልሆናችሁ የ(?)፣ ሙሉ ስሙስ ካልተረዳችሁ ደግሞ የ(X) ምልክት በማድረግ ሰንጠረዥን አሟሉ።

© MoE, FDK
Not to be rep...

ተ. ቁ.	የማመሳከሪያ ነጥቦች	(V)	(?)	(X)
1	የቀረበውን ጽሑፍ እንብቢ ተረድቻለሁ።			
2	በመልካም ስራቸው እንቱ የተባሉ ሰዎችን በማነጻጸር ገልጫለሁ።			
3	በአረፍተነገር ውስጥ የሚገኙ የቃል ክፍሎችን ዘርዘረ መያቸውን ገልጫለሁ።			
4	በእርባታና ምስረታ ምሳሌዎች መካከል ያለውን ልዩነት ገልጫለሁ።			
5	ከአማራጭ መልሶች መካከል የቃላትን ቀጥተኛ ፍቺ መምረጥ ችያለሁ።			
6	የዱብዳ ንግግር ላይ የነቃ ተሳትፎ አድርጌዋለሁ።			
7	ሃሳብን በራሴ እባባል በማሳጠርም ሆነ በማስፋፋት መግለጻት ችያለሁ።			
8	በጥልቅ ንባብ ስልት ተጠቅሜ ያነበብኩትን የሕይወት ታሪክ መግለጽ ችያለሁ።			
9	የመረጃ አጻጻፍ ስርዓትን በመጠበቅ የመረጃ ምንጮችን መጻፍ ችያለሁ።			
10	ግሎታሪክ ወይም የሕይወት ታሪክ መጻፍ ችያለሁ።			
11	በዓረፍተ ነገር ደረጃ የቀረበልኝን ጽሑፍ ከአማርኛ ወደማውቀው ቋንቋ መተርጎም ችያለሁ።			
12	ቅኔዎችን በሰምና በወርቅ ያፈታት ዘዴ ግልጽ አድርጌ መናገርና በጽሁፍም ማቅረብ ችያለሁ።			

፪. ከዚህ በላይ በሰንጠረዥ የ (?) እና የ(X) ምልክት ያደረጋችሁባቸውን ነጥቦች በሚገባ እስክትረዱቸው ድረስ፣ የምዕራፉን ትምህርት ደጋግማችሁ ከልሱ።